

4 WYMIAR ŚRODOWISKOWY

4.1. STAN ŚRODOWISKA

- **fizjografia obszaru gminy**

Gmina położona jest na Nizinie Środkowo-Mazowieckiej, na styku Równiny Błońskiej i Wysoczyzny Rawskiej. Teren gminy znajduje się w zachodniej części regionu klimatycznego mazowiecko – podlaskiego i posiada dogodne warunki do zamieszkiwania. Średnia temperatura lipca wynosi $+18^{\circ}\text{C}$ a temperatura stycznia – $2,5^{\circ}\text{C}$. Opad roczny to 525 - 550 mm, a liczba dni z opadem $>0,1$ mm wynosi 150-155. Usłonecznienie roczne zawiera się między 1600 i 1650 godzin. Okres wegetacyjny trwa około 215 dni, a okres bez przymrozków 170 dni. Dominują wiatry z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. Średnia roczna prędkość wiatru zawiera się między 3 i 4 m/s.

Przypowierzchniowa warstwa ziemi zbudowana jest przez utwory polodowcowe w stadium schyłkowej erozji. Powierzchnia gminy opada łagodnie w kierunku północnym. Najwyżej położone punkty gminy sięgają powyżej 143,8 m n.p.m. (Chawłowa i Marynin). Na terenach użytkowanych rolniczo dominują gleby płowe i brunatne wytworzone z glin morenowych i piasków gliniastych mocnych o dobrych warunkach bonitacyjnych. Złoża surowcowe gminy (kopaliny) to w przeważającej części piaski średnioziarniste z domieszkami różnych frakcji. Żwirry występują rzadko i w małych ilościach.

Lasy zajmują jedynie 7,5% (ok. 806 ha) jej powierzchni i skupione są w większości w południowej jej części. Północna część gminy to siedlisko żyznych subkontynentalnych grądów, wspartych w dolinach niedużych cieków – łęgami jesionowo – wiązowymi. Południowa część gminy posiadająca bardziej urozmaiconą rzeźbę terenu, charakteryzuje się mozaikową strukturą krajobrazów roślinnych. Tworzą ją grądy ubogie i bory mieszane, wsparte na wierzchołkach pagórków niewielkimi powierzchniami borów sosnowych świeżych.

Wody powierzchniowe obejmują kilkadziesiąt małych cieków wodnych o przepływach średnich 0,1-1,0 m/s i maksymalnych 1-10 m/s (cieki naturalne uregulowane i rowy melioracyjne) odprowadzających wody do Pisi Tucznej albo Utraty, kilkadziesiąt stawów i sadzawek, 2 duże kompleksy nie użytkowanych obecnie stawów rybnych (Chlebnia i Kraśnica Wola). Wody podziemne zalegają płytko, nierzadko 0,5-1,0 m ppt. a w zimowo-wiosennej porze roku na powierzchni terenu. Na terenie gminy występują dwa piętra wodonośne: czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Zasobność wód w utworach czwartorzędowych jest niska: poniżej albo nieznacznie powyżej $50 \text{ m}^3/24\text{h}/\text{km}^2$, co odpowiada wydajności od kilku do kilkunastu $\text{m}^3/\text{ujęcie}$. Zaopatrzenie miasta i gminy w wodę do celów bytowych odbywa się w oparciu o ujęcia wód głębszych czwartorzędowych z Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 222. Ponadto obszar Gminy znajduje się w granicach dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: nr 215 Subniecka warszawska oraz 2151 Subniecka warszawska (część centralna) o nieudokumentowanych zasobach. W północnej części przy granicy z gminą Błonie, na głębokości 200-600 m ppm zalegają wody solankowe w utworach z górnej kredy.

- **obszary cenne przyrodniczo na terenie gminy**

Południowa część gminy wchodzi w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (dalej: WOChK) i obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, tereny wartościowe ze względu na możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar chroniony obejmuje zwarte kompleksy leśne i łąkowe, niewielkie, rozdrobnione lasy i łąki, tereny rolnicze z luźną zabudową zagrodową oraz tereny silniej zurbanizowane z zabudową mieszkaniową pośród zieleni¹. W gminie, w obrębie WOChK wyróżnione zostały trzy strefy:

- strefa szczególnej ochrony ekologicznej, która obejmuje tereny decydujące o potencjale biotycznym obszarów oraz o istotnym znaczeniu dla migracji zwierząt, roślin i grzybów, na terenie miasta (pas szerokości 20 m po obu stronach rzeki Rokitnicy na terenie wsi: Chrzanów Duży i Chrzanów Mały, z zawężeniem w Chrzanowie Dużym od strony zachodniej do linii brzegowej rzeki),
- strefa ochrony urbanistycznej obejmująca wybrane tereny gminy oraz grunty o wzmożonym naporze urbanizacyjnym, posiadające szczególne wartości przyrodnicze, (wsie: Książenice, Opypy, Radonie, Marynin),
- strefa zwykła, obejmująca pozostałe tereny (pozostały obszar).

Na terenie gminy brak ciągów przyrodniczych (ekologicznych) o znaczeniu krajowym i regionalnym. Ciągi przyrodnicze o znaczeniu lokalnym to:

- dolina rzeki Rokitnicy na odcinku Marynin – Żuków, ze stawami w Książenicach i Opypach oraz z gliniankami w Natolinie,
- zbiorniki wodne, olsy i zarośla z szuwarami, które są ostoją wielu gatunków roślin i zwierząt,
- dolina rzeki Mrownej ze stawami w Putce, Chlebni, przechodzącą w dolinę Rokitnicy (ciąg drastycznie przewężony w granicach miasta Grodziska Mazowieckiego),
- dolina Pisi Tuczej w okolicach Mokrej Maruny z ciekami płynącymi w jej kierunku z uroczyska Osowiec - Korytnica, przez Władków i Kozerki oraz przez stawy w Kraśniczej Woli, mające wyraźne powiązanie z tym ciągiem (przebiegającym dalej na zachód od granicy gminy) przez łąki i stawy w Jaktorowie.

Spośród obszarów o największą wartość dla miejscowej flory i fauny (miejscowe ostoje) wyróżniają się stawy w Kraśniczej Woli. Na terenie gminy występuje również kilkadziesiąt pomników przyrody. Gmina, zwłaszcza jej północna część, jest też dość bogata w pozostałości (w różnym stanie zachowania) założeń parkowo-dworskich lub pałacowych. Na terenie gminy znajdują się stare parki z bogatym drzewostanem i pomnikowymi okazami drzew: w Adamowiznie, Grodzisku Mazowieckim (Park Skarbków, park Kaprys), Chlebni, Izdebnie Kościelnym, Kłudnie Starym, Kłudzienku („Garbów”), Kozarach, Kraśniczej Woli, Książenicach, Opypach, Radoniach i Zabłotni. Część z nich należy do właścicieli prywatnych. Udział powierzchni obszarów cennych przyrodniczo prawnie chronionych w powierzchni Gminy wynosi 24,7% i pozostaje stały od 2012 r.

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grodzisk Mazowiecki

- **dobra jakość środowiska naturalnego**

- wysoka jakość wód podziemnych

Stan wód podziemnych stwierdzony na podstawie monitoringu jakości dróg podziemnych określany jest jako dobry².

- stosunkowo dobra jakość powietrza

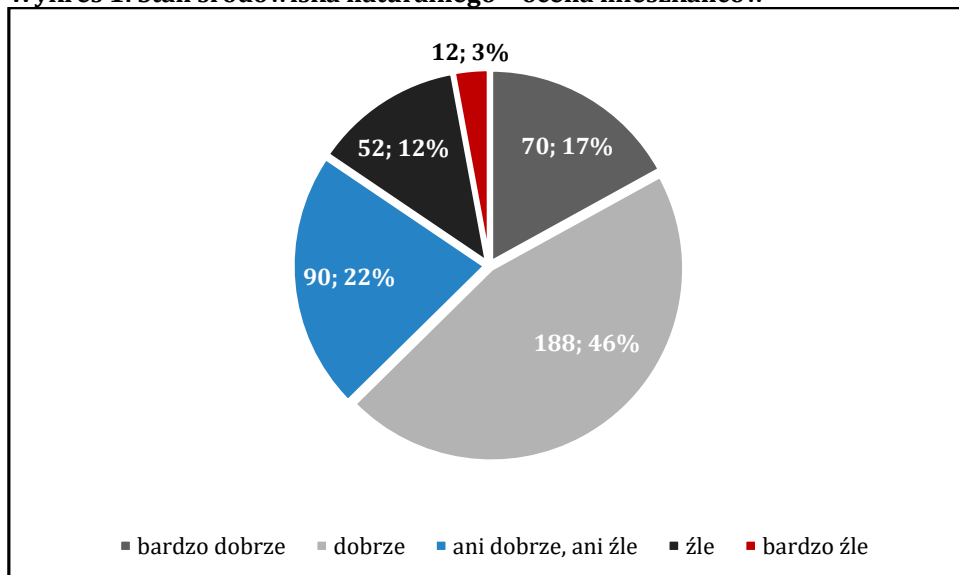
Z uwagi na brak na terenie Grodziska Mazowieckiego zakładów szczególnie uciążliwych jakość powietrza jest umiarkowana. Największą emisją zanieczyszczeń do powietrza zlokalizowaną na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki jest emisja niezorganizowana: punktowa i liniowa.

Mieszkańcy pozytywnie oceniają jakość środowiska naturalnego w Grodzisku Mazowieckim.

63% badanych mieszkańców uważa, że stan środowiska naturalnego jest bardzo dobry lub dobry; przeciwnego zdania jest 15% mieszkańców. 22% badanych uznaje, że stan środowiska naturalnego w Grodzisku Mazowieckim jest średni (**Wykres 1**)

Wykres 1: Stan środowiska naturalnego – ocena mieszkańców

Źródło: Badanie ankietowe mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki – maj/czerwiec 2024

- **istniejące w gminie wyzwania środowiskowe**

- zanieczyszczenie powietrza

liniowe i punktowe powodowane transportem samochodowym, w tym ciężkim na głównych ośiach komunikacyjnych otaczających gminę (emisje komunikacyjne), emisje niskie związane korzystaniem przez mieszkańców z tradycyjnych źródeł ciepła.

- zanieczyszczenie hałasem

najbardziej uciążliwy na terenie gminy jest hałas komunikacyjny (drogi wojewódzkie, autostrada A2, linie kolejowe). Istnieją też źródła punktowe (związane z działalnością

² Według informacji 21.06.2024 r. - [Monitoring jakości wód podziemnych \(gios.gov.pl\)](https://gios.gov.pl)

gospodarczą – przemysłową, rzemieślniczą o profilu: ślusarskim oraz z działalnością rekreacyjną), ale nie są one tak uciążliwe jak hałas drogowy i szynowy³

- przekształcenia środowiska związane z zagospodarowaniem
suburbanizacja - realizacja zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Rozpraszanie zabudowy na terenach rolnych, gdzie brak jest obowiązujących miejscowych planów oraz właściwej infrastruktury komunalnej.
- zagrożenie powodziowe na terenie gminy
W granicach obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi znajdują się: północno - wschodnie krańce miasta Grodzisk Mazowiecki oraz fragmenty terenów miejscowości, przez które przepływa Rokitnica: Żuków, Kłudzienko, Adamów, Tłuste, Natolin, Chrzanów Duży, Chrzanów Mały, Kady, Opypy, Książenice, Marynin⁴

- **rozwój infrastruktury gminnej i pozostałe działania wspierające ochronę środowiska naturalnego**

- rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, gazowej, sieci dróg rowerowych oraz realizacja instalacje OZE,
- wymiana części oświetlenia gminnego na energooszczędne,
- postępujące zadrzewienie gminy – w 2023 r. posadzono w gminie 3.658 krzewów i 309 drzew,
- promocja korzystania z komunikacji publicznej - na terenie gminy zlokalizowane są 2 parkingi „Park and ride”, funkcjonuje usługa Bilet Miejski dla mieszkańców Gminy Grodzisk Mazowiecki, dzięki której mieszkańcy mają prawo do jednorazowego przejazdu pociągami na linii WKD w tzw. „strefie miejskiej” znajdującej się w obrębie Gminy Grodzisk Mazowiecki,
- działania i wydarzenia proekologiczne oraz kampanie informacyjne i edukacyjne (prelekcje, warsztaty i konkursy w placówkach oświatowych oraz kampania informacyjna w ramach projektu „Inwestycje w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury w Grodzisku Mazowieckim”, akcja „Grat za kwiat”, Dzień Ziemi).
- punkt konsultacyjny w ramach programu „Czyste powietrze”, mający na celu ułatwienie mieszkańcom gminy Grodzisk Mazowiecki aplikowanie o dofinansowanie w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze.

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grodzisk Mazowiecki

⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grodzisk Mazowiecki